

KUTATÁSI JELENTÉSEK BESZERZÉSE ÉS SZÁMITÓGÉPES FELDOLGOZÁSA A KÖZPONTI FIZIKAI KUTATÓ INTÉZET KÖNYVTÁRÁBAN

MOLDVAI JOLÁN

A Központi Fizikai Kutató Intézet (KFKI) könyvtárában már 1959-ben felismerték, hogy a tudományos kutatómunka egyik elengedhetetlen dokumentumtípusa a kutatási jelentés. Ennek a felismerésnek eredményeként hozták létre még abban az évben a kutatási jelentések különgyűjteményét.

Ekkor még az állomány feltárását katalóguscédula biztosította, amely azonban csak a report jelzete szerinti betűrendben készült. Az olvasókat a heti gyarapodásról rövidített címfelvétellel készített jegyzék tájékoztatta.

1971-ben áttértünk a számítógépes feldolgozásra. Ehhez a munkához a KFKI-ban működő ICT 1905 számítógép biztosított lehetőséget.

1979-ben egy ESz 1040 számítógépet helyeztek üzembe a KFKI-ban, amelynek használatára a könyvtár is lehetőséget kapott. Ekkor egy új rendszerterv kialakítására került sor, amely már kiterjesztette a számítógép alkalmazását az eddig manuálisan végzett munkákra is.

Az új rendszer teljeskörű ismertetését a cikk terjedelme nem teszi lehetővé, ezért a hangsúlyt elsősorban a feldolgozás tárgyára, magára a kutatási jelentésre, ennek egyedi tulajdonságaira, az ezekből adódó feldolgozási lehetőségre, valamint a visszanyert adatok ismertetésére helyezzük.

A kutatási jelentések kialakulása

A kutatási jelentés viszonylag újkeletű dokumentumtípus. Míg a felhasználók körében rohamosan népszerűvé vált, addig ezzel nem egészen párhuzamosan nőtt a jelentősége és a jelenléte könyvtáraink állományában. Ezért a KFKI-ban folyó feldolgozási munka ismertetése előtt mindenképpen szükségesnek látszik néhány szóval ismertetni – csatlakozva a témában már eddig megjelent publikációkhoz – magát a kutatási jelentést is.

A tudományos és műszaki publikációk megjelenési formája a második világháborút megelőzően túlnyomó többségben a könyv és a folyóirat volt. A háború utáni éveket azonban a kutatások fejlesztésének dinamizmusa jellemezte. A kutatásokra fordított összegekkel egyenes arányban készültek az eredményeket tartalmazó publikációk, amelyek gyors megjelenését – a hosszú átfutási idő miatt – a folyóiratok már nem tudták

biztosítani. Szükségképpen kialakult az az új dokumentumtípus, amely már lehetővé tette a kutatások eredményeinek gyors közreadását.

Napjainkra a kutatási jelentés világszerte elterjedt, elismert és igényelt tudományos dokumentumtípussá vált. Ezt bizonyítja az is, hogy az alapvető természettudományos referáló folyóiratok rendszeresen tájékoztatnak a kutatási jelentésekről is, pl. az INIS Atomindex, a Science Abstracts három sorozata, az Energy Research Abstracts stb.

[Zárójelben meg kell jegyezni, hogy az egységes magyar elnevezés még nem született meg. A szakirodalomban egyaránt használatos a „kutatási jelentés”, a „report”, a „reportirodalom” és a „jelentésirodalom” terminus is. Az angol nyelvterületen legújabbban az „R+D Reports” (Research and Development Reports) terjedt el. Ennek magyar fordítása, bár kissé hosszú, de kifejezi a kutatási jelentések lényegét: „K+F jelentések”, azaz kutatási-fejlesztési jelentések.]

A kutatási jelentések típusai

A kutatási jelentések – a fentieket kissé bővítve – kutatási és műszaki fejlesztési jelentések, tudományos és technikai beszámolók, folyamatban lévő vagy már befejezett kutatások jelentései, az elért eredmények bármilyen információhordozón megjelent közlése, akár publikált, akár nem publikált dokumentumként.

Jellegükből eredően többféle típusuk van, amelyek rendszerezése különböző szempontok szerint történhet. Az alábbiakban csak a két leglényegesebb szerepel:

1. a kutatások jellege szerint

- az alapkutatások eredményeinek közzététele legnagyobb részben „research report”, „scientific report” vagy „scientific research report” formájában történik,
- az alkalmazott kutatások eredményeit általában a „technical report” vagy a „scientific technical report” típus tartalmazza,

2. a megjelenés időpontja szerint

- előnyomat (preprint): a később folyóiratban vagy konferencián megjelenő publikáció előzetes kiadása,
- előzetes jelentés (preliminary report): egy új kutatás elindítását megelőző, helyzetfelmérő jelentés,
- folyamatban lévő kutatásokról készülő beszámoló (progress report): a megjelenés időpontjában is folyó kutatás tapasztalatairól, addigi eredményeiről készül,
- periodikus jelentés: egy bizonyos időszakban végzett munkák összefoglalása. Havonta, negyed- vagy félévenként, leggyakrabban azonban évenként szokták elkészíteni. Jelentősége, hogy a kutatás mellett a kutatóhelyről is átfogó képet nyújt,
- zárójelentés (final report, summary report): a már lezárult kutatómunka eredményeit, tapasztalatait tartalmazza.

A kutatási jelentések sajátos vonásai

A kutatási jelentések alábbi sajátosságai indokolják és lehetővé teszik, hogy információ-tartalmukat a hagyományos dokumentumfeltárási módszerektől eltérő módon dolgozzuk fel:

- előállítás olcsó és egyszerű nyomdai vagy sokszorosítási eljárások útján történik, tehát
- a minimális átfutási időt igénylő kiadvány egy-egy új kutatási eredmény azonnali publikálását teszi lehetővé,
- a nagy számban megjelenő dokumentum friss információtartalmának gyakori időközökben történő feldolgozása, és a feldolgozás időtartamának csökkentése folyamatos áttekintést biztosít a különböző kutatóhelyeken folyó tudományos munkákról,
- ezek ismeretében jelentős költségek takaríthatók meg a párhuzamosan folyó munkák kiküszöbölésével mind az alap-, mind az alkalmazott kutatások területén,
- a kutatási jelentés tartalmában erősen differenciált, ezért – tapasztalataink szerint – az érintett témában dolgozó kutatócsoport számára elegendő egy példányban beszerezni azt. Ez nagymértékben csökkenti a könyvtár tárolási gondjait,
- ugyanezt a gondot enyhíti az utóbbi években egyre jobban elterjedő új információhordozó-közeg, a microfilm és a microfiche,
- a kutatási jelentések többsége efemer jellegű, információtartalma nagyrészt átmeneti értéket képvisel, különösen a természettudományok terén. Ez szinte magától értetődő módon predestinálja a rendszeres selejtezés kérdésének megoldását, a ballasztanyag tárolásának megszüntetését,
- sajátos bibliográfiai adattal rendelkezik; ez a reportjelzet, amely a bibliográfiák elsődleges azonosító eleme. A referáló folyóiratok is kiemelten kezelik ezt a mnemonikus kódot, amely általában a közreadó intézmény nevének rövidítése, év- és/vagy sorszámával kiegészítve, pl. KFKI-79-102.

Nemzetközi kiadványcsere-kapcsolataink kialakítása

A kutatási jelentés – a felsorolt jellemző tulajdonságai alapján – a nemzetközi tudományos-információs kiadványcsere-kapcsolatok nélkülözhetetlen bázisdokumentumává fejlődött. Rendkívüli jelentősége abban rejlik, hogy az új információkat igen gyorsan közli, és a kiadványcserére alkalmas publikációkkal rendelkező intézmények számára ingyen szerezhető be. Tekintettel a könyvtárak viszonylag szűkös, és a kiadványok folyamatos áremelkedése miatt egyre szűkebbé váló beszerzési kereteire, nem hanyagolható el a kiadványcsere-kapcsolatok létrehozása, illetve állandó figyelemmel kísérése.

Ennek tudatában került sor a KFKI könyvtárában 1977 végén a kiadványcsere-kapcsolatok felújítására, amelyet a kutatási témákban bekövetkezett változások tettek szükségessé.

A meglévő cserepartnerekről jegyzéket készítettünk, és a könyvtárban található címtárak, valamint az egyes kutatókkal történt személyes megbeszélések alapján kiegészítettük néhány jelentős intézettel. A sokszorosítás után szétküldött jegyzék alapján az olvasók véleményét kértük: az általuk már szükségtelennek tartott kapcsolataink megszüntetését, az új kutatóhelyek jóváhagyását, illetve további javaslataikat vártuk. A csaknem 90 %-ban visszaérkezett felmérő jegyzék alapján – a könyvtári bizottsággal egyetértésben – 35 ország 235 intézményének küldtünk levelet. Ebben ismertettük főbb kutatási területeinket, felajánlottuk a jelentéseket, a publikációs listáinkat, valamint az angol és az orosz nyelvű évkönyveinket. Egyúttal kértük, hogy a mellékelt válasz-nyomatványon jelöljék meg azokat a kutatási témáinkat, amelyek jelentéseire igényt tartanak. Ez a jelölés egy későbbi, jelentős output igény megvalósítását teszi lehetővé.

A válaszok feldolgozásának eredménye: 35 ország 207 intézete, laboratóriuma, egyeteme tartja számára is jelentősnek a kiadványcsere-kapcsolatok folytatását, illetve létrehozását.

A nemzetközi kiadványcsere-kapcsolatok kialakítása azonban ma már nem biztosítja teljes egészében a kutatók reportigényeinek kielégítését. Világszerte növekvő tendenciát mutat a kutatási jelentések terjesztésével szervesen foglalkozó, kereskedelmi elveken működő intézmények száma. Ezért figyelembe kellett vennünk ezeket is, mivel bizonyos jelentések kizárólagos beszerzési forrásai.

Kutatóink számára igen fontos dokumentumtípus a disszertáció is, amely szűkebb témakör részletes kidolgozását tartalmazza. Tekintettel az igényekre, a KFKI könyvtárának report gyűjteménye tehát – megkülönböztető jelzéssel ellátva – disszertációkat is tartalmaz.

A kiadványcsere-kapcsolatok jelentőségét bizonyítja, hogy a KFKI számottevő reportgyűjteményének állománygyarapítása mintegy 90 %-ban cserekapcsolatok alapján történik. Ennek eredményeként egyúttal olyan jelentésekhez is hozzájutunk, amelyek vételára mások számára 10–15 dollár kiadást jelent.

Számítógép alkalmazási lehetőségeink

A KFKI könyvtára abban a szerencsés helyzetben volt, hogy rendszerének bevezetése nem igényelt meglévőknél felüli erőforrásokat. A könyvtárnak is rendelkezésére állt az a – KFKI-ban kialakított – hálózat, amelyben az OS/MVT rendszerben működő ESz 1040 központi számítógép a host computer, a hozzá illesztett KFKI gyártmányú TPA 70 miniszámítógép a front-end processor, a 10 db Videoton 340 display pedig a terminál szerepét tölti be. A könyvtár számára lényeges, hogy a terminálokról interaktív üzemmódban, input/output műveletek kezdeményezhetők a központi gép file-jai és a display-ek között. Lehetőségünk van a direkt adatbevitel megvalósítására, valamint a könyvtári file-ok terminálról történő kezelésére, tehát kiiktatható az időigényes és hiba-lehetőségeket rejtő másodlagos adathordozó.

A hardware feltételek mellett a rendszer software oldalát is a KFKI számítóközpontja biztosította, szoros együttműködésben a könyvtárral. A feldolgozás és az adatvisszanyerés a FORTRAN magasszintű programnyelv alkalmazásával történik.

Kiadványcsere-kapcsolataink számítógépes nyilvántartása

Az ESz 1040 könyvtári alkalmazására készített rendszerterv a megnövekedett és differenciálódott felhasználói és könyvtári igényeket, valamint a számítástechnikai lehetőségeket vette figyelembe. Ennek alapján két feladat végrehajtására készült: első lépésben a cserekapcsolatok számítógépes nyilvántartására, mert ennek output adatai eredményesen használhatók fel a második fázisként tervezett reportfeldolgozáshoz (1. ábra).

A gyakorlatban azonban megváltozott a megvalósítás sorrendje, mivel a felhasználói igények – a cserekapcsolatok felújítása következtében is – rendkívül megnöttek a reportok iránt. A kiadványcsere-kapcsolataink jelenlegi nyilvántartása korántsem biztosítja mindazon lehetőségeket, amelyeket a több célra alkalmas számítógépes rendszer tervezett. A „tervezet” stádiumában létező rendszer rövid ismertetése tehát gyakorlati tapasztalatokat még nem tartalmaz.

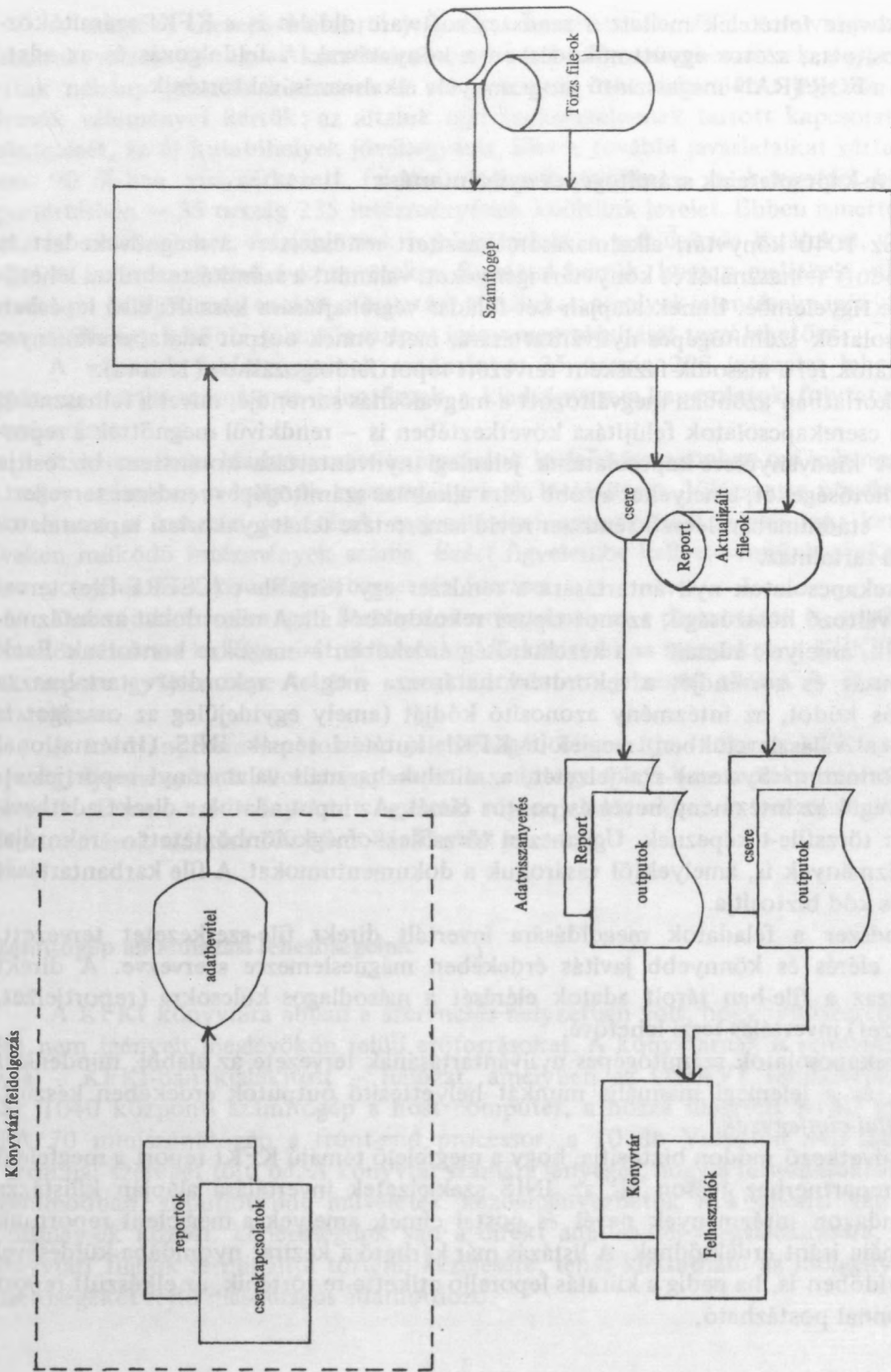
A cserekapcsolatok nyilvántartására a rendszer egy törzsfile-t (CSERE-file) tervezett, amely változó hosszúságú, azonos típusú rekordokból áll. A rekordokat az intézmények alkotják, amelyek adatait – a kezelhetőség érdekében – mezőkre bontottuk. Ezek hosszát, típusát és sorrendjét a rekordterv határozza meg. A rekordterv tartalmazza a tranzakciós kódot, az intézmény azonosító kódját (amely egyidejűleg az országot is azonosítja), a válaszlevelükben megjelölt KFKI kutatási témák INIS (International Nuclear Information System) szakjelzetét, az általuk használt valamennyi reportjelzet-változatot, végül az intézmény nevét és pontos címét. Az input adatok a direkt adatbevitel után már törzsfile-t képeznek. Ugyanezen törzsfile – megkülönböztetett – rekordjai azok az intézmények is, amelyektől vásároljuk a dokumentumokat. A file karbantartását a tranzakciós kód biztosítja.

A rendszer a feladatok megoldására invertált direkt file-szerkezetet tervezett, a gyorsabb elérés és könnyebb javítás érdekében mágneslemezre szervezve. A direkt leképzést, azaz a file-ban tárolt adatok elérését a másodlagos kulcsokra (reportjelzet, INIS szakjelzet) invertálás teszi lehetővé.

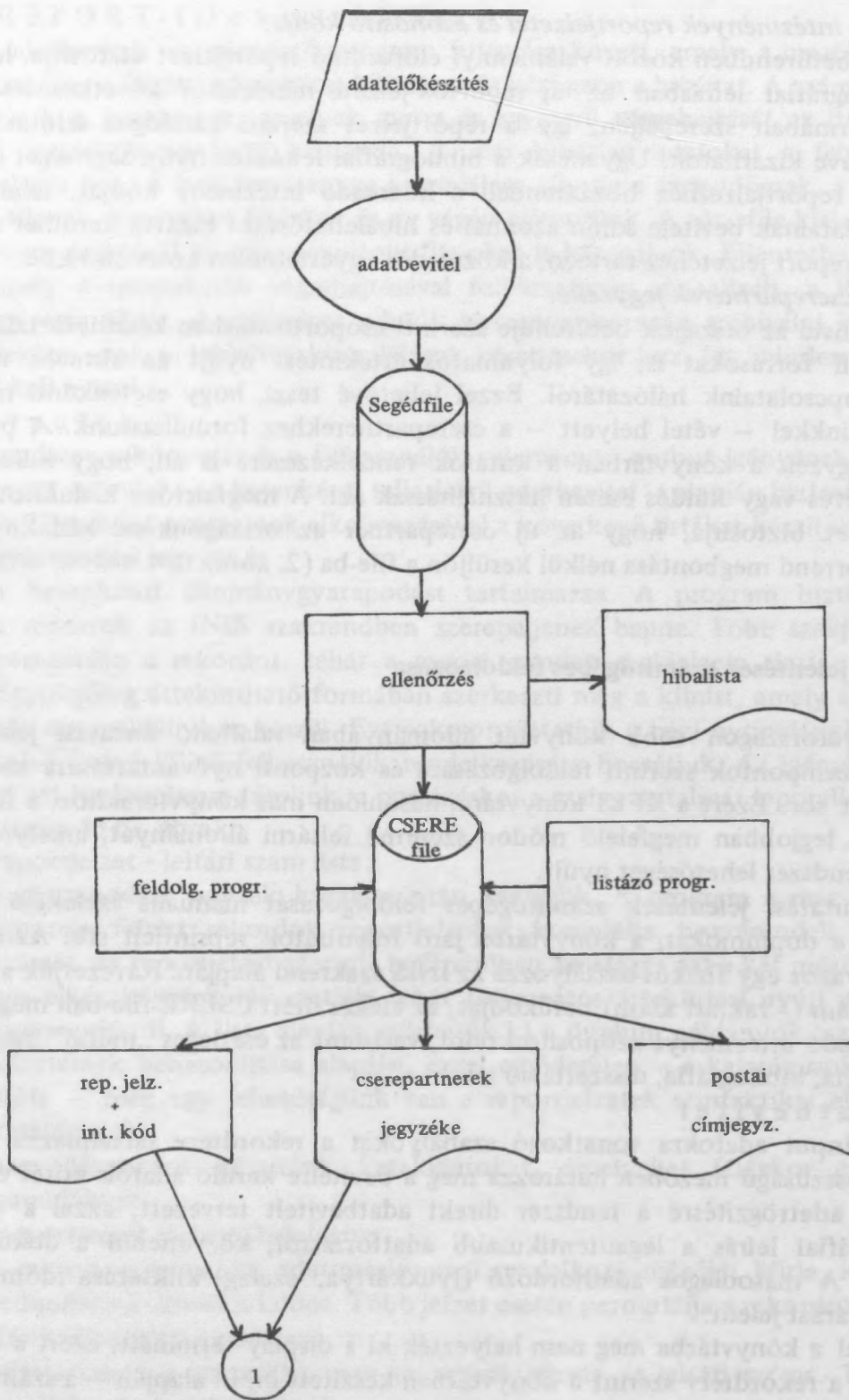
A cserekapcsolatok számítógépes nyilvántartásának tervezete az alábbi, mindenkor megbízható, és a jelenlegi manuális munkát helyettesítő outputok érdekében készült:

– *postai címjegyzék:*

a következő módon biztosítja, hogy a megfelelő témájú KFKI report a megfelelő cserepartnerhez jusson el: az INIS szakjelzetek invertálása alapján kilistázza mindazon intézmények nevét és postai címét, amelyek a megjelent reportunk témája iránt érdeklődnek. A listázás már kérhető a kézirat nyomdába küldésével egyidőben is, ha pedig a kiiratás leporello etikette-re történik, az elkészült report azonnal postázható,

1. ábra
A rendszerterv vázlatja

2. ábra
A CSERE-file létrehozása és outputjai

– *az intézmények reportjelzetei és azonosító kódja:*

a betűrendben közölt valamennyi előforduló reportjelzet biztosítja, hogy a bibliográfiai leírásban az új reportok jelzete mindenkor következetesen azonos formában szerepeljen, így a reportjelzet szerinti katalógus szintaktikai hibái eleve kizárhatók. Ugyancsak a bibliográfiai leíráshoz nyújt segítséget azzal, hogy a reportjelzethez hozzárendeli a közreadó intézmény kódját, tehát a report adatainak bevitele során azonnal és hibalehetőséget kizárva kerülhet a rekordba a report jelzetéhez tartozó, a közreadót egyértelműen azonosító kód,

– *a cserepartnernek jegyzéke:*

a lista az országok betűrendje szerinti csoportosításban készül, tartalmazza a vételi forrásokat is, így folyamatos áttekintést nyújt az aktuális nemzetközi kapcsolataink hálózatáról. Ezzel lehetővé teszi, hogy esetenkénti megrendeléseinkkel – vétel helyett – a cserepartnerre fordulhassunk. A pontos címjegyzék a könyvtárban a kutatók rendelkezésére is áll, hogy különnyomat kérés vagy küldés esetén használhassák azt. A megfelelően kialakított kódrendszer biztosítja, hogy az új cserepartner az országonként kialakított logikai sorrend megbontása nélkül kerüljön a file-ba (2. ábra).

A kutatási jelentések számítógépes feldolgozása

Magyarországon több könyvtár állományában található kutatási jelentés, ezek egységes szempontok szerinti feldolgozására és központi nyilvántartására azonban még nem került sor. Ezért a KFKI könyvtára, hasonlóan más könyvtárakhoz, a felhasználók igényeinek legjobban megfelelő módon szeretné feltárni állományát, amelyre a jelenleg működő rendszer lehetőséget nyújt.

A kutatási jelentések számítógépes feldolgozását manuális szelekció előzi meg: kiemeljük a duplumokat, a könyvtárba járó folyóiratok reprintjeit stb. Az állományba kerülő anyagot egy fizikus osztályozza az INIS szakrend alapján. Rávezetjük a reportokra a leltári szám (= raktári szám) betűkódját, az előkészített CSERE-file-ban meghatározott, és a közreadó intézményt azonosító kódot, valamint az esetleges „műfaj” megjelöléseket (konferencia, bibliográfia, disszertáció stb.).

A d a t b e v i t e l

Az input adatokra vonatkozó szabályokat a rekordterv tartalmazza, amely 23, változó hosszúságú mezőben határozza meg a bevitelre kerülő adatok körét és specifikációit. Az adatrögzítésre a rendszer direkt adatbevittelt tervezett, azzal a céllal, hogy a bibliográfiai leírás a legautentikusabb adatforrásról, közvetlenül a dokumentumról történjék. A másodlagos adathordozó (lyukkártya, -szalag) kiiktatása időmegtakarítást és hiba kizárást jelent.

Mivel a könyvtárba még nem helyezték ki a display terminált, ezért a direkt adatbevittelt – a rekordterv szerint a könyvtárban készített input alapján – a számítóközpont adatrögzítői végzik. A terminál üzembe állítása megszünteti ezt a kettőséget, a könyvtáros maga végezheti el az adatbevittelt.

A REPORT-file kialakítása

Az adatbevittelt az ellenőrző program futtatása követi, amely a mezők hosszát és típusát vizsgálja, a felvitt rekordokat kilistázza és jelzi azon a hibákat. A számítóközpontban végezzük a javításokat, amelyek gyors és egyszerű végrehajtását az itt kialakított CÉDRUS interaktív rendszer biztosítja. A már hibátlan adatokat a felvivőprogram mágnesszalagra írja. A heti forrásanyag kumulálása alkotja a tárgyidőszak, a negyedévek REPORT-file-ját, amelyeket félévkor és év végén egyesítünk. A törzsfile kialakítása során természetesen átmeneti munka- és output-file-okat is használunk. Ellentétben a CSERE-file-lal, amely a tranzakciók végrehajtásával folyamatosan aktualizált, a REPORT-file csupán egy évig aktív. A szükséges adatok visszanyerése után archiválni kell. Szerepe a későbbiekben csak a többéves kumulálások készítésekor lesz. Így minden év elején új törzsfile-t kell nyitni.

Outputok

A rendszer a könyvtár és a felhasználók valamennyi output igényének kielégítését egyszerű input művelet – a hetenkénti teljeskörű adatbevétel – alapján biztosítja. A tárolt adatokból, különböző programok alkalmazásával a következő listákat készítjük el:

- gyarapodási jegyzék:
  - a hetenkénti állománygyarapodást tartalmazza. A program biztosítja, hogy a reportok az INIS szakrendben szerepeljenek benne. Több szakjelzet esetén permutálja a rekordot, tehát a report minden szakjelzete alatt megtalálható. Egyidejűleg áttekinthető formában szerkeszti meg a kiírást, amely a sornyomtatón egy példányban készül. Ezt sokszorosítottjuk a házi nyomdánkban és mind belső, mind külső felhasználók rendelkezésére bocsátjuk. Az igénylők nevét és címét lyukszalagon tároljuk, a postázáskor a szalag tartalmát leporelló etikette-re iratjuk ki (3. ábra),
- reportjelzet + leltári szám lista:
  - a gyarapodási jegyzék kiírása után készítjük. A program a már tárolt és az újonnan felvitt rekordok reportjelzeteit kumulálja, hozzárendeli azok leltári számát, és reportjelzet szerinti betűrendben kilistázza ezt a két mezőt. A katalógus elkészítésének időpontjáig tehát folyamatos áttekintést nyújt az állománygyarapodásról. A lista alapján szűrhetők ki a duplum példányok, az új reportok jelzeteinek behasonlítása alapján, ezzel egyidejűleg – a katalógusok elkészítése előtt – még egy lehetőségünk van a reportjelzetek szintaktikai ellenőrzésére,
- katalógusok:
  - negyedévenként készítünk katalógusokat, amelyeket félévkor és év végén kumulálunk.
  - Reportjelzet szerinti katalógus:*
    - a rekord valamennyi, adattartalommal rendelkező mezőjét kiírja, kivéve az itt redundáns közreadói kódot. Több jelzet esetén permutálja a rekordot.
  - Szerzők szerinti katalógus:*
    - adattartalma a szerző(k) neve, a report jelzete és leltári száma. Több szerző esetében permutálva készül.

A26 KOZMIKUS SUGARZAS

TK 64.412 IPPJ-389

K

HAYAKAWA, S.

ORIGIN OF DIFFUSE GALACTIC GAMMA-RAYS

COSPAR SYMPOSIUM ON GAMMA-RAYS

BANGALORE, INDIA

30 MAY-1 JUNE, 1979

1979 15 P, 9 T 40656

TK 64.413 KFKI-79-046

K

KOTA, J.

DRIFT-THE ESSENTIAL PROCESS IN LOSING ENERGY

16TH INTERNATIONAL COSMIC RAY CONFERENCE

KYOTO, JAPAN

6-18 AUGUST, 1979

1979 9 P 40657

A30 NEUTRON- ES ATOMMAGFIZIKA

MC 0.969 CEA-R-4967

D

FOUQUE, A.

APPLICATION DE LA DUALITE A UN PROBLEME INSTABLE EN

SPECTROMETRIE ET DOSIMETRIE DES NEUTRONS

1979 134 P 40658

ETK 4.276 DUBNA-12296

AZHGIREY, L.S. + IGNATENKO, M.A. + IVANOV, V.V.

NUCLEAR SCATTERING OF DEUTERONS AT 4.3, 6.3 AND 8.9

GEV/C

1979 22 P 40659

3. ábra

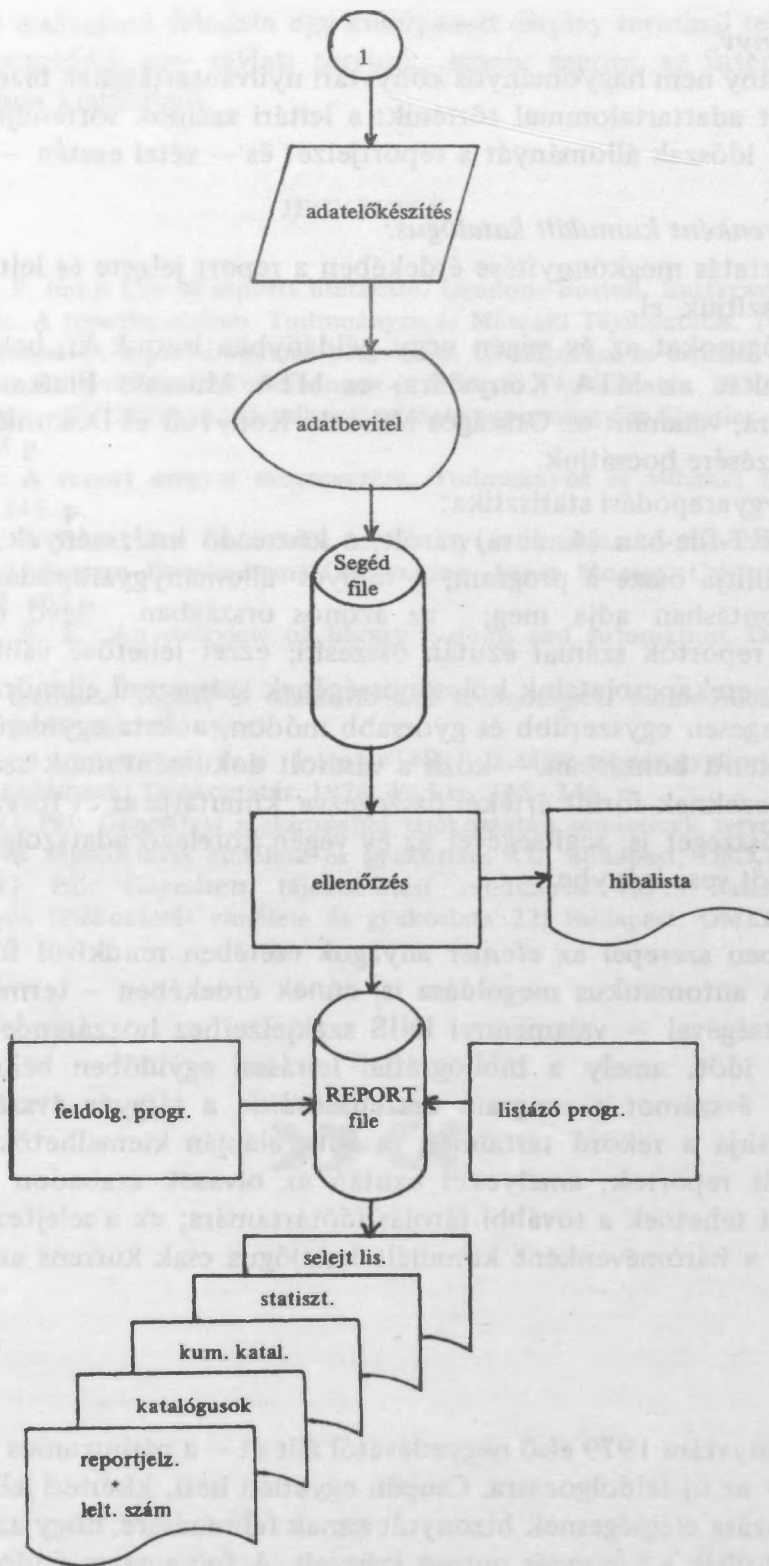
Gyarapodási jegyzék

Szakkatalógus:

a gyarapodási jegyzékhez hasonlóan INIS szakrendben készül, a szakjelzetek feloldása dekód táblázat alapján történik. Több szakjelzet esetén a program permutációt hajt végre.

Műfaj szerinti katalógus:

a rekordtervben szerepel két mező, tartalmuk egy-egy alfabetikus karakter lehet, amely a szakjelzeten túl egyéb információt is nyújthat a reportról, pl. B=bibliográfia, D=disszertáció, T=táblázatok spektrumokról, mérési eredmények összefoglalásáról. Ha mindkét mezőnek van tartalma, permutálja a rekordot.

4. ábra
A REPORT-file létrehozása és outputjai

Leltárkönyv:

az állomány nem hagyományos könyvtári nyilvántartásának bizonylata; Kiírása rövidített adattartalommal történik: a leltári számok sorrendjében tartalmazza az adott időszak állományát a reportjelzet és – vétel esetén – a vételár feltüntetésével.

Háromévenként kumulált katalógus:

a tájékoztatás megkönnyítése érdekében a report jelzete és leltári száma kiírásával készítjük el.

A katalógusokat az év végén négy példányban iratjuk ki, bekötetjük és 1–1 példányukat az MTA Könyvtára, az MTA Műszaki Fizikai Kutató Intézet Könyvtára, valamint az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ rendelkezésére bocsátjuk.

állománygyarapodási statisztika:

a REPORT-file-ban (4. ábra) tárolt, a közreadó intézmények azonosító kódja alapján állítja össze a program; a tárgyév állománygyarapodását intézményenkénti bontásban adja meg; az azonos országban lévő cserepartnerektől érkezett reportok számát ezután összesíti; ezzel lehetővé válik a szocialista és a tőkés cserekapcsolataink kölcsönösségének számszerű ellenőrzése, az eddigieknél lényegesen egyszerűbb és gyorsabb módon; a lista egyidejűleg – beszerzési forrásonkénti bontásban – közli a vásárolt dokumentumok számát és vételárát is, majd ezeknek forint értékét összegezve, kimutatja az év folyamán beszerzésre költött összeget is; segítségével az év végén kötelező adatszolgáltatás minimális munkaidőt vesz igénybe.

selejtlista:

terveinkben szerepel az efemer anyagok esetében rendkívül fontos folyamatos selejtezés automatikus megoldása is; ennek érdekében – természetesen a kutatók segítségével – valamennyi INIS szakjelzethez hozzárendelünk egy átlagos elévülési időt, amely a bibliográfiai leírással egyidőben bekerül a rekordba; a tárolt évszámot a program összehasonlítja a tárgyév évszámával és találat esetén kiírja a rekord tartalmát; a lista alapján kiemelhetők az állományból az elavult reportok, amelyeket ezután az olvasók szabadon elvihetnek, vagy javaslatot tehetnek a további tárolás időtartamára; ez a selejtezési mód biztosítja, hogy a háromévenként kumulált katalógus csak kurrens anyagot tartalmaz.

Összefoglalás

A KFKI könyvtára 1979 első negyedétől állt át – a párhuzamos feldolgozás módszerét kiiktatva – az új feldolgozásra. Csupán egyetlen heti, kísérleti jellegű adatmennyiség próbafeldolgozása elégségesnek bizonyult annak felmérésére, hogy az alapvető programok biztosítani tudják a könyvtár output igényeit. A folyamatos feldolgozás ideje alatt elkészültek a katalógusszerkesztés programjai is, amelyek a napokban állítják elő az 1979. évi gyarapodás fent ismertetett, öt szempont szerinti katalógusát.

A közeljövő elsőszámú feladata egy kihelyezett display terminál telepítése a könyvtárba. Ehhez kapcsolódik egy távlati tervünk, amely szerint az interaktív lekérdezés lehetőségét próbáljuk kialakítani.

JEGYZETEK

1. AUGER, Ch. P. (ed.): Use of reports literature. London–Boston, Butterworths, 1975. 266 p.
2. DÁCZER Éva: A reportirodalom. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1974. 4–5, 6, 7. sz.
3. FARKAS Istvánné: A report-irodalom beszerzése, feldolgozása és tárolása a Központi Fizikai Kutató Intézet Könyvtárában. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1970. 2.sz. 121–129 p.
4. HAYES, R. M. – BECKER, J.: Handbook of data processing for libraries. Becker and Hayes, Inc. 1970. 885 p.
5. LADÓ János: A report magyar megnevezése. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1974. 4–5.sz. 343–345. p.
6. MARCUSON, B. E. (et al.): Guidelines for library automation. A handbook for federal and other libraries. System Development Corporation, Santa Monica, California, Falls Church, Virginia, 1972. 401 p.
7. MARCUSON, B. E.: An overview of library systems and automation. Datamation. 16..vol. 1970. 2.no.
8. The role of technical report in scientific and technological communications. Washington, COSATI Dec. 1968. PF–180–944
9. VAJDA Erik: A „report”-ról és a „jelentés”-ről – a tájékoztatás gyakorlata szempontjából. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1974. 4–5.sz. 345–346. p.
10. VÁSÁRHELYI Pál: Gépesített szakirodalmi tájékoztatási rendszerek tervezése és szervezése. /A tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata 21/ Budapest, OMKDK, 1976. 106 p.
11. VÁSÁRHELYI Pál: Gépesített tájékoztatási rendszerek egyes hatékonysági kérdései. /A tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata 22/ Budapest, OMKDK, 1977. 158 p.

